

Ph.d.-studerendes vilkår

En IDA-analyse af ph.d.-studerendes arbejdsliv, herunder rammer og vilkår for samt tilfredshed med ph.d.-uddannelsen.

Indledning

I nærværende analyse sætter IDA fokus på vores ph.d.-studerende medlemmer, deres arbejdsliv, herunder vilkår og rammer for og tilfredshed med ph.d.-uddannelsen.

Ph.d.-studerende er for IDA en vigtig og særlig medlemsgruppe, som med deres videnskabelige bidrag spiller en afgørende rolle for samfundet. Der er det særlige ved ph.d.-studerende, at de varetager en dobbeltrolle som hhv. studerende og ansatte, på samme tid og i samme stilling. Det kan bibringe særlige udfordringer og få konsekvenser for den ph.d.-studerendes trivsel og fremtidige karriere. IDA repræsenterer hver tiende ph.d.-studerende på de danske universiteter¹, men blandt IDAs samlede medlemsskare, er gruppen af ph.d.-studerende meget lille. Med dette følger og forpligter et skærpet fokus, for at få indsigt i gruppens behov og udfordringer.

IDA erfarer, at mange ph.d.-studerende i perioder mistrives og ikke altid har kendskab til deres rettigheder eller muligheder for hjælp fra IDA. Denne undersøgelse belyser mulige problemområder, som kan bidrage til øget fokuseret satsning for IDAs ph.d.-medlemmer. Dertil stiller analysen skarpt på de ph.d.-studerendes eventuelle oplevelse af stress, ensomhed og andre arbejdsrelaterede udfordringer.

Først belyser analysen de ph.d.-studerendes generelle tilfredshed med ph.d.-uddannelsen, og vurdering af den på udvalgte parametre. Dernæst stiller analysen skarpt på de ph.d.-studerendes rammer og vilkår, herunder arbejdstid, varetagelse af opgavetyper, rammer for at levere forskning og undervisning af høj kvalitet samt potentielle udfordringer med ledelsen. Herefter belyser analysen fænomenet *#pleasedontstealmywork*, der dækker over ph.d.-studerende, der har oplevet, at seniorforskere og vejledere har krævet at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til og/eller publiceret de ph.d.-studerendes forskning eller resultater uden, at de står som medforfattere. Slutteligt stiller analysen skarpt på de ph.d.-studerendes eventuelle oplevelse af stress og ensomhed.

¹ Danmarks statistik ph.d.-uddannelser 2021

Resume

Arbejdstid

Analysen viser, at de ph.d.-studerende i gennemsnit har en relativ høj arbejdstid på **42,2 timer** om ugen. Den høje arbejdstid er karakteristisk for den samlede gruppe af IDAs universitetsansatte medlemmer. Dog er arbejdstiden langt over den gennemsnitlige arbejdstid for IDAs øvrige medlemmer. Dertil vurderer **hver sjette** (18 pct.), at deres arbejdsdage er for lange. De ph.d.-studerende bruger mest (64 pct.) af deres arbejdstid på forskning og dernæst undervisning (16 pct.). **Lidt over halvdelen** (54 pct.) angiver at være tilfredse med fordelingen af deres arbejdstid på opgavetyper.

Rammer, vilkår og tilfredshed

Den gennemsnitlige tilfredshed med ph.d.-uddannelsen er **6,9**, på en skala fra 1-10, hvor 1 er meget utilfreds og 10 meget tilfreds. Det er **godt halvdelen** (47 pct.) af de ph.d.-studerende, der har svaret 8 eller derover. I den positive ende af skalaen, er tilfredsheden mere udbredt blandt mandlige ph.d.-studerende end blandt kvindelige.

Når de ph.d.-studerende skal vurdere ph.d.-uddannelsen på en række parametre, er de generelt meget positive. Omkring **70 procent** vurderer, at ph.d.-uddannelsen er god på parametre som *faglig udvikling*, *vejledning om faglige spørgsmål* og *samarbejdet med deres professor/vejleder*. Dog er det mere end **hver tredje** der vurderer ph.d.-uddannelsen dårlig ift. *klare mål i deres arbejde*, *hjælp til at strukturere og planlægge hele ph.d.-forløbet* samt *afklaring ift. hvad der skal ske efter ph.d.-uddannelsen*. Analysen viser også, at **hver tredje** vurderer rammerne dårlige i forhold til *tid brugt på administrativt arbejde* og *undervisningsforpligtigelse, der ikke er knyttet op på eget projekt*.

Hver sjette oplever, at deres rammer for at levere undervisning af høj kvalitet er *dårlige*. Det er særligt *manglende tid til forberedelse, for mange andre arbejdsopgaver og besparelser på arbejdspladsen*, de ph.d.-studerende angiver som årsager til, at rammerne er dårlige. **Hver 10.** oplever, at deres rammer for at levere forskning af høj kvalitet er *dårlige*. Her peger de ph.d.-studerende særligt på *dårlig ledelse* (65 pct.), *dårligt psykisk arbejdsmiljø* (61 pct.) og *det faglige miljø på arbejdspladsen* (52 pct.), som årsager til, at rammerne er dårlige.

For **næsten to ud af tre** af de ph.d.-studerende, er deres vejleder også deres nærmeste leder. **Hver sjette** af dem, der har deres vejleder som nærmeste leder, oplever dette som et problem.

#pleasedontstealmywork

34 procent af de ph.d.-studerende har oplevet, at seniorforskere og vejledere har krævet at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til. Hertil er det **hver ottende**, der har oplevet det *ofte* eller *meget ofte*. Næsten **hver 10.** har oplevet, at seniorforskere og vejledere har publiceret den studerendes forskning/resultater, uden at den studerende står som medforfatter.

Stress og ensomhed

Analysen viser, at **hver tredje** enten *ofte* eller *hele tiden* har følt sig stresset de seneste 2 uger. Der er ikke bemærkelsesværdig forskel på stress blandt kvindelige og mandlige ph.d.-studerende, hvilket er en atypisk tendens sammenholdt med det generelle stressbillede blandt IDAs øvrige medlemmer og blandt den danske befolkning. Karakteristisk for de ph.d.-studerende, der er stresset, er, at de også har en relativ høj ugentlig arbejdstid. Dertil har **31 procent** af de ph.d.-studerende enten *ret ofte* eller *meget ofte* problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv/sociale relationer. Analysen viser også, at mere end **hver sjette** (17 pct.) af de ph.d.-studerende føler sig ensomme *ret ofte* eller *meget ofte*, og **33 procent** svarer, at de *indimellem* føler sig ensomme.

Indhold

Indledning	2
Resume	3
Tilfredshed	5
Rammer og vilkår	8
#pleasedontstealmywork	12
Stress og ensomhed	13
Metode og dokumentation	17
Dataindsamling og svarprocent	17
Bilag	18

Tilfredshed

I undersøgelsen har vi spurgt de ph.d.-studerende om deres tilfredshed med ph.d.-uddannelsen, vurderet på en skala fra 1-10, hvor 1 er *meget utilfreds*, og 10 er *meget tilfreds*. Af tabel 1 fremgår det, at lige omkring halvdelen (47 pct.) har svaret 8 eller mere på skalaen. Den gennemsnitlige tilfredshed er på 6,9.

Vi har undersøgt hvordan tilfredshed med uddannelsen fordeler sig i forhold til mandlige og kvindelige ph.d.-studerende. Dette fremgår også af tabel 1. Der er kun begrænset forskel på den gennemsnitlige tilfredshed mellem kønnene. I den positive ende af skalaen er tilfredsheden mere udbredt blandt mænd end kvinder. Halvdelen af de mandlige ph.d.-studerende (52 pct.) har svaret 8 eller derover, hvor det er 41 procent af de kvindelige, der har svaret 8 eller derover. I den negative ende af skalaen er der ikke nævneværdig forskel på de kvindelige og mandlige ph.d.-studerendes utilfredshed med ph.d.-uddannelsen.

Tabel 1. Hvor tilfreds er du med ph.d.-uddannelsen?

	Alle	Kvinder		Mænd	
1 - Meget utilfreds	2 %	1 %	} 11%	2 %	} 9%
2	3 %	4 %		2 %	
3	5 %	6 %		5 %	
4	6 %	8 %		5 %	
5	5 %	4 %		6 %	
6	12 %	17 %		7 %	
7	20 %	20 %		21 %	
8	26 %	18 %	} 41%	33 %	} 52%
9	11 %	47 %		8 %	
10 - Meget tilfreds	10 %	9 %		11 %	
I alt	100 %	100 %		100 %	
Gennemsnit	6,9	6,7		7,0	

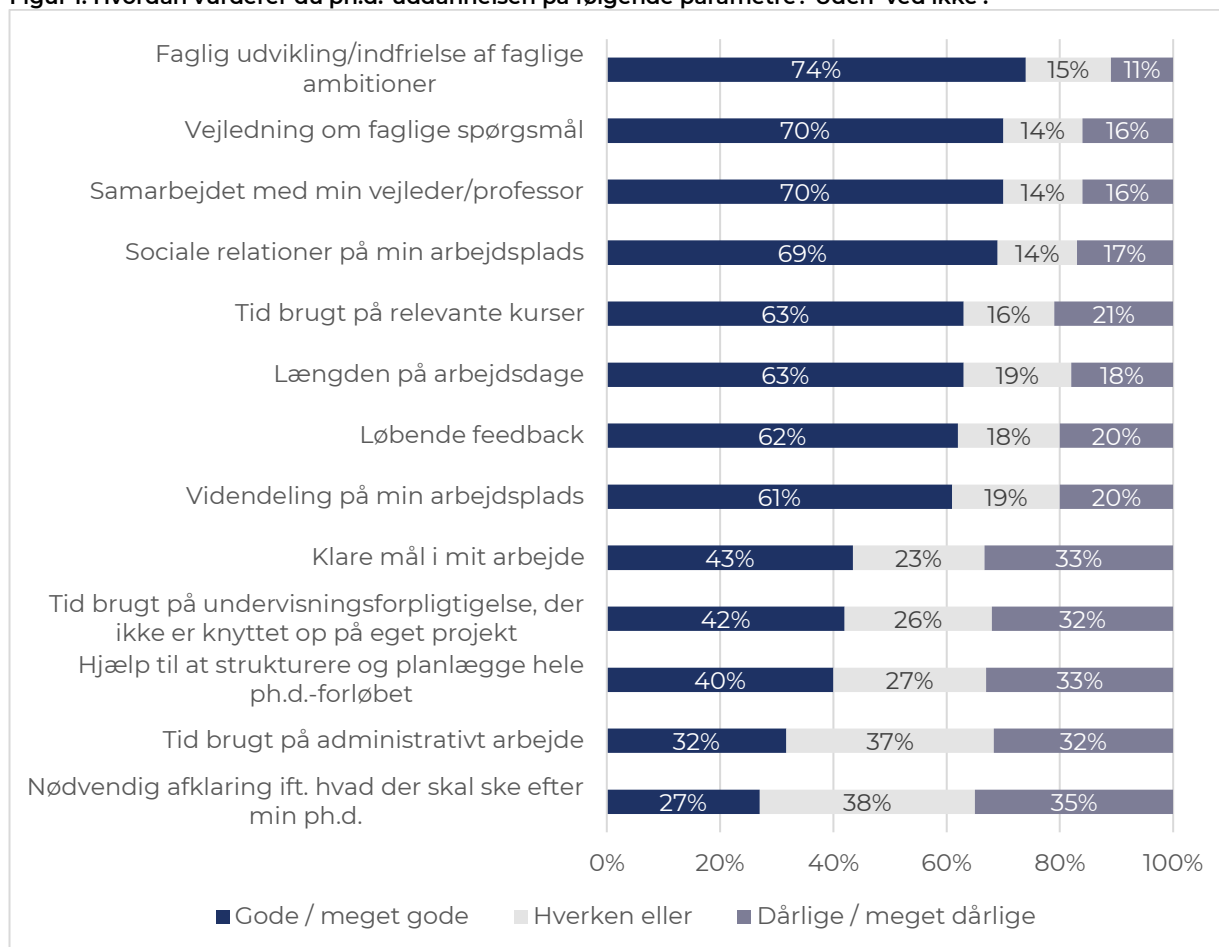
Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=250, kvinder=118, mænd=132. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Udover den generelle tilfredshed med ph.d.-uddannelsen, har vi bedt de ph.d.-studerende om at vurdere ph.d.-uddannelsen på en række udvalgte parametre.

Nedenstående figur 1 illustrerer, at langt hovedparten er tilfredse med ph.d.-uddannelsen på samtlige parametre. Særligt vurderes ph.d.-uddannelsen god på parametrene *faglig udvikling* (74 pct.), *vejledning om faglige spørgsmål* (70 pct.) og *samarbejdet med vejleder/professor* (70 pct.). Dog vurderer hver tredje ph.d.-uddannelsen *dårlig* eller *meget dårlig* på parametrene *nødvendig afklaring ift. hvad der skal ske efter endt ph.d.* (35 pct.), *hjælp til at strukturere og planlægge hele ph.d.-forløbet* (33 pct.), *klare mål i arbejdet* (33 pct.), *tid brugt på administrativt arbejde* (32 pct.) og *tid brugt på undervisningsforpligtigelse, der ikke er knyttet op på eget projekt* (32 pct.).

Figur 1. Hvordan vurderer du ph.d.-uddannelsen på følgende parametre? Uden 'ved ikke'.

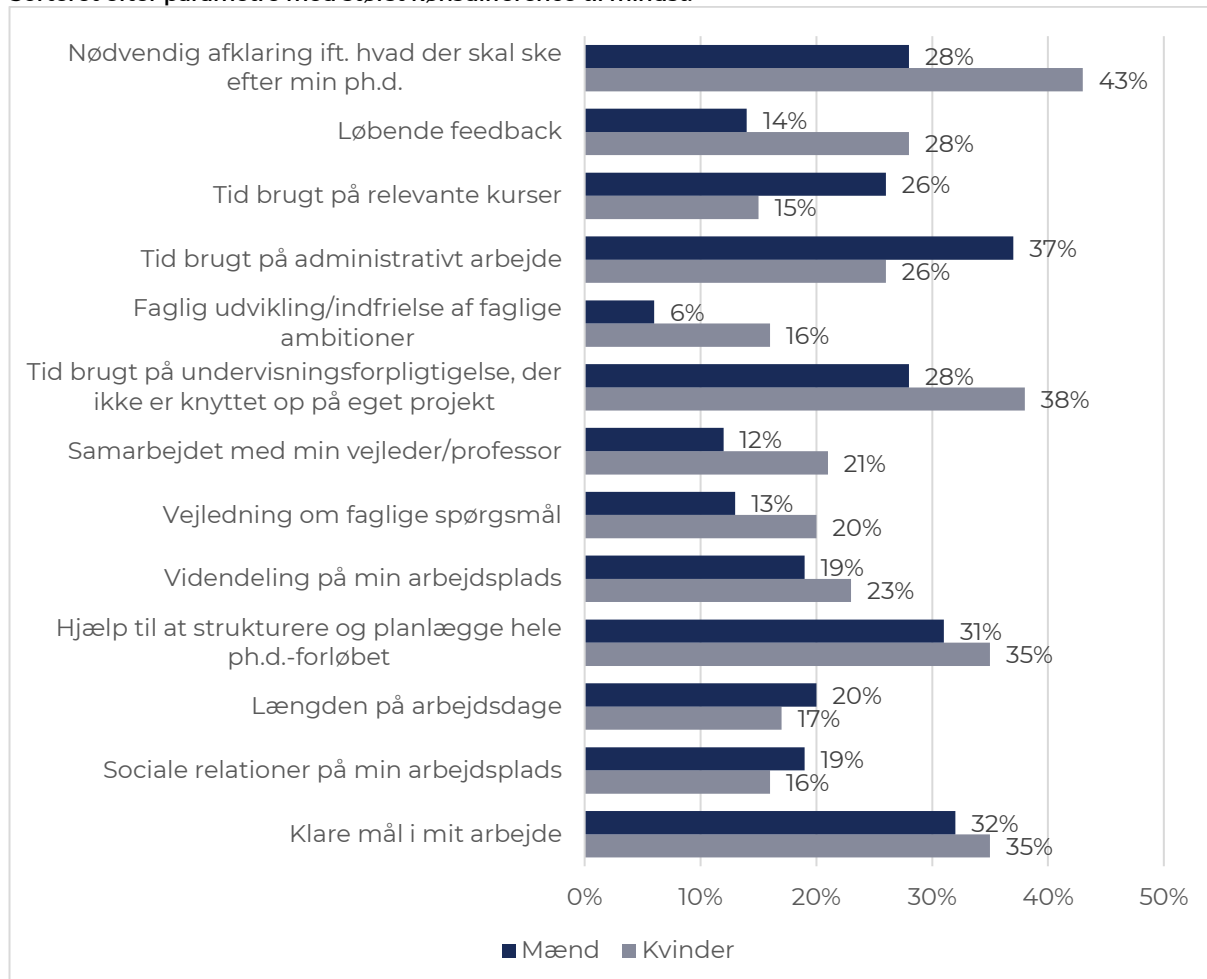
Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: Samlede besvarelser fremgår af bilagstabel 1. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

På nogle parametre er der betydelig forskel på andelen af kvindelige og mandlige ph.d.-studerende, der vurderer rammerne for ph.d.-uddannelsen *dårlige* eller *meget dårlige*. Dette fremgår af figur 2.

Der er særlig stor forskel på kvindelige og mandlige ph.d.-studerende, der vurderer ph.d.-uddannelsen dårlig ift. *nødvendig afklaring ift. hvad der skal ske efter endt ph.d.* (43 pct. kvinder mod 28 pct. mænd), *løbende feedback* (28 pct. kvinder mod 14 pct. mænd), *tid brugt på relevante kurser* (26 pct. mænd mod 15 pct. kvinder) og *tid brugt på administrativt arbejde* (37 pct. mænd mod 26 pct. kvinder).

Figur 2. Hvordan vurderer du ph.d.-uddannelsen på følgende parametre? Uden 'ved ikke'. Fordelt på køn. Sorteret efter parametre med størst kønsdifferens til mindst.

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)
 Note: Samlede besvarelser fremgår af bilagstabel 1.

Rammer og vilkår

I undersøgelsen har vi spurgt ind til de ph.d.-studerendes arbejdstid, og hvordan den fordeler sig på forskellige arbejdsopgaver. Af tabel 2 fremgår det, at de ph.d.-studerende i gennemsnit arbejder 42,2 timer om ugen inklusiv hjemmearbejde. Det er den samme gennemsnitlige arbejdstid, som den samlede gruppe af universitetsansatte² angiver. De universitetsansattes arbejdstid er dog noget over den gennemsnitlige arbejdstid for IDAs øvrige medlemmer³.

Tabel 2. Hvad er din faktiske ugentlige arbejdstid i gennemsnit (inklusive hjemmearbejde)?

	Gennemsnit
Kvinder	41,2
Mænd	43,0
Alle	42,2

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende),

Note: besvarelser=250, kvinder=119, mænd=131. Udelukkende ph.d.-studerende der er fuldtidsansatte. Resultatet er baseret på mindst 30 timer om ugen og højst 75 timer om ugen.

De ph.d.-studerende bruger i gennemsnit 64 procent af deres arbejdstid på *forskning*. Dernæst bruger de 16 procent af deres arbejdstid på *undervisning*, 7 procent på *administration/drift* samt *anden rådgivning og formidling*. De bruger mindst tid på *projektsøgning* (3 pct.), *andet* (3 pct) og *ledelse* (1 pct). Dette fremgår af tabel 3. Der er ikke bemærkelsesværdig forskel på kvindelige og mandlige ph.d.-studerendes fordeling af arbejdstid på opgavetyper.

Tabel 3. Hvordan fordeler din faktiske arbejdstid sig (i procent) på følgende opgaver? Uden 'ved ikke'.

	Kvinder	Mænd	Alle
Forskning (herunder artikelskrivning)	64 %	64 %	64 %
Undervisning og vejledning af studerende	16 %	15 %	16 %
Administration/drift	6 %	7 %	7 %
Anden rådgivning og formidling (fx oplæg)	7 %	6 %	7 %
Projektsøgning og lignende	4 %	3 %	3 %
Andet	3 %	4 %	3 %
Ledelse	1 %	1 %	1 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende),

Note: besvarelser=244. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

I undersøgelsen har vi spurgt ind til de ph.d.-studerendes tilfredshed med fordelingen af deres arbejdstid. Her angiver lidt over halvdelen (54 pct.), at de *i høj grad* eller *i meget høj grad* er tilfredse med fordelingen af deres arbejdstid. 11 procent angiver, at de *i lav grad* eller *i meget lav grad* er tilfredse med fordelingen af deres arbejdstid, og 33 procent svarer *i nogen grad*.

Tabel 4. I hvor høj grad er du tilfreds med denne fordeling af din arbejdstid?

	Kvinder	Mænd	Alle
I meget lav grad	3 %	4 %	3 %
I lav grad	9 %	6 %	8 %
I nogen grad	29 %	36 %	33 %
I høj grad	42 %	44 %	43 %
I meget høj grad	13 %	9 %	11 %
Ved ikke	5 %	1 %	3 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=234, kvinder=119, mænd=133. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

2 Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023

3 Kilde: Survey blandt IDAs offentligt ansatte medlemmer, september 2022

Som det også fremgår af fordelingen af de ph.d.-studerendes arbejdstid, går meget af tiden med forskning og undervisning. Vi har i undersøgelsen spurgt mere fokuseret ind til disse opgavetyper, herunder, hvordan de ph.d.-studerende oplever deres rammer for at levere undervisning og forskning af høj kvalitet.

Hver sjette (16 pct.) oplever, at deres rammer for at levere undervisning af høj kvalitet er *dårlige*. Dette fremgår af tabel 5. Dertil er der markant forskel på andelen af kvindelige (39 pct.) og mandlige (57 pct.) ph.d.-studerende, der oplever, at rammerne er gode.

Tabel 5. Hvordan oplever du, at dine rammer er for at levere undervisning af høj kvalitet?

	Kvinder	Mænd	Alle
Dårlige	20 %	11 %	16 %
Hverken eller	29 %	26 %	27 %
Gode	39 %	57 %	48 %
Ved ikke	12 %	6 %	9 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=250, kvinder=118, mænd=132. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Det er særligt faktorer som *for mange andre arbejdsopgaver (67 pct.)*, *manglende tid til forberedelse (67 pct.)* og *besparelser på arbejdspladsen (54 pct.)*, de ph.d.-studerende angiver som årsag til, at mulighederne for at levere undervisning af høj kvalitet er dårlige. Dette fremgår af tabel 6. Tallene skal dog læses med opmærksomhed på, at spørgsmålet kun er besvaret af de 39 ph.d.-studerende, der har svaret, at deres rammer for at levere undervisning af høj kvalitet, er dårlige.

Tabel 6. Hvorfor er mulighederne (for at levere undervisning af høj kvalitet) dårlige? Mulighed for flere svar. Andel der har svaret *dårlige*.

	Alle
For mange andre arbejdsopgaver	67 %
Manglende tid til forberedelse	67 %
Besparelser på min arbejdsplads	54 %
Dårlig ledelse	46 %
Jeg bruger for meget tid som hjælperer (fx vejledning af studerendes opgaver)	36 %
Dårligt psykisk arbejdsmiljø	33 %
Mangel på faglig sparring	33 %
Andet	28 %
Vanskeligt at lave forskningsbaseret undervisning, grundet for lidt tid til forskning	26 %
De studerendes <i>gejst/engagement</i> er lavt	21 %
De studerendes faglige niveau er lavt	15 %
Jeg bruger for meget tid på forskning	8 %
Krav til digitalisering/nye systemer/ny teknik (fx nyt eksamenssystem)	5 %
Krav til dokumentation	0 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=39.

Ligeledes har vi spurgt de ph.d.-studerende, hvordan de oplever deres rammer for at levere forskning af høj kvalitet. Her svarer næsten hver tiende (9 pct.), at rammerne er *dårlige*. Dette fremgår af tabel 7. Her er der også forskel på andelen af kvindelige (57 pct.) og mandlige (72 pct) ph.d.-studerende, der oplever, at deres rammer for at levere forskning af høj kvalitet, er gode.

Tabel 7. Hvordan oplever du, at dine rammer er for at levere forskning af høj kvalitet?

	Kvinder	Mænd	Alle
Dårlige	13 %	6 %	9 %
Hverken eller	27 %	22%	24 %
Gode	57 %	72 %	65 %
Ved ikke	3 %	0 %	2 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=247, kvinder=118, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Det er særligt faktorer som *dårlig ledelse* (65 pct.), *dårligt psykisk arbejdsmiljø* (61 pct.) og *dårligt fagligt miljø på arbejdspladsen* (52 pct.), de ph.d.-studerende angiver som årsager til, at mulighederne for at levere forskning af høj kvalitet er dårlige. Dette fremgår af tabel 8. Tallene bør læses med forsigtighed, da det alene er de 23 ph.d.-studerende, der oplever deres rammer for at levere forskning af høj kvalitet som dårlige, der har svaret på spørgsmålet.

Tabel 8. Hvorfor er mulighederne (for at levere forskning af høj kvalitet) dårlige? Mulighed for flere svar. Andel der har svaret *dårlige*.

	Alle
Dårlig ledelse	65 %
Dårligt psykisk arbejdsmiljø	61 %
Det faglige miljø på min arbejdsplads er dårligt	52 %
For mange andre arbejdsopgaver	48 %
Jeg bruger mere tid på undervisning	39 %
Besparelser på min arbejdsplads	30 %
Jeg er presset af krav om publicering i internationale tidsskrifter	26 %
Bureaukrati i forbindelse med forskningsansøgning og -afrapportering	17 %
Andet	17 %
Krav til dokumentation	9 %
Jeg bruger for meget tid på at søge eksterne forskningsmidler	0 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=23.

Ledelse – eller mangel på samme - har ofte stor betydning for ansattes trivsel og udvikling på arbejdspladsen. Organiseringen af ledelse er ikke ens for alle ph.d.-studerende. For nogle gælder det, at deres vejleder også er deres nærmeste leder. Vi har i undersøgelsen spurgt ind til dette, for at få overblik over, hvor udbredt det er, og hvordan det opleves for de ph.d.-studerende. Af tabel 9 fremgår det, at for 69 procent af de ph.d.-studerende er deres vejleder også deres nærmeste leder, og dette gælder for lidt flere kvindelige ph.d.-studerende (79 pct.) end for mandlige (61 pct.).

Tabel 9. Er din vejleder også din nærmeste leder?

	Kvinder	Mænd	Alle
Ja	79 %	61 %	69 %
Nej	21 %	40 %	31 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=245, kvinder=116, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

IDA har erfaret, at det i nogle tilfælde kan skabe en svær situation, når vejleder også er nærmeste leder, da det kan være svært at dele bekymringer ift. forskning og evt. trivsel. Det kan bevirke manglende tillid mellem den ph.d.-studerende og vejleder, og få indflydelse på, om der foregår umiddelbar sparring og vejledning, hvis vejleder har en magtposition og mulige interesser i forskningsarbejdet.

Af tabel 10 fremgår det, at hver sjette (18 pct.) af dem, hvor vejleder også er deres nærmeste leder, oplever dette som et *stort* eller *meget stort problem*. Udover at anskue vejleders dobbeltrolle som et problem, er der 16 procent af denne gruppe, der direkte angiver at opleve udfordringer med vejleder. Dette fremgår af bilagstabel 2. Der er lidt flere kvindelige ph.d.-studerende (23 pct.) end mandlige (11 pct.), der oplever det som et *stort* eller *meget stort problem*, at vejleder også er nærmeste leder.

Tabel 10. Hvordan oplever du det, at din vejleder også er din nærmeste leder?

	Kvinder	Mænd	Alle
Ikke et problem	46 %	64 %	54 %
Mindre problem	19 %	13 %	16 %
Hverken eller	9 %	12 %	10 %
Stort problem	15 %	6 %	11 %
Meget stort problem	8 %	5 %	7 %
Ved ikke / ønsker ikke at svare	4 %	0 %	2 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=170, kvinder=92, mænd=78. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

#pleasedontstealmywork

Kampagnen #pleasedontstealmywork er et initiativ, fra foreningen Phd Association Network of Denmark (PAND), der belyser et velkendt problem blandt yngre forskere; at seniorforskere stjæler deres idéer og forskningsresultater eller kræver deres navne publiceret på forskningsartikler, de ikke har bidraget til⁴. Kampagnen har indsamlet 60 vidneudsagn om sådanne tilfælde på landets universiteter, og dertil tør flere ph.d.-studerende ikke at protestere af frygt for, at det kan koste dem karrieren.

På den baggrund har vi spurgt de ph.d.-studerende, om de har oplevet, at seniorforskere og vejledere har krævet at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til, og hvorvidt de har oplevet, at seniorforskere og vejledere har publiceret de ph.d.-studerendes forskning eller resultater uden, at de står som medforfattere.

Tabel 11 viser, at 34 procent af de ph.d.-studerende har oplevet, at seniorforskere og vejledere har krævet at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til. Hertil er det hver ottende (13 pct.), der har oplevet det *ofte* eller *meget ofte*. Næsten hver 10. (9 pct) af de ph.d.-studerende har oplevet, at seniorforskere og vejledere har publiceret deres forskning/resultater uden selv at fremgå som medforfatter.

Det er særligt kravet fra seniorforskere om at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til, som opleves hyppigst og er det mest udbredte problem. Uanset er alt over 0 procent alarmerende for begge problematikker, da der ikke burde være nogen, der oplever det.

Tabel 11. Hvor ofte har du i din ph.d.-stilling oplevet, at seniorforskere og vejledere har...

	Aldrig	Sjældent	Sommetider	Ofte	Meget ofte	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
Krævet at få deres navn på forskningsartikler, de ikke har bidraget til	62 %	11 %	11 %	7 %	5 %	4 %	1 %	100 %
Publiceret din forskning / dine resultater uden, at du står som medforfatter	87 %	5 %	3 %	2 %	0 %	3 %	1 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)
 Note: besvarelser=246. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

⁴ [Lad være med at stjæle mit arbejde \(uniavisen.dk\)](https://www.uniavisen.dk)

[Yngre forskere i opgør: Vil stoppe vejledere og ældre forskere, der snylter og stjæler deres arbejde | Indland | DR](#)

Stress og ensomhed

Vi har i undersøgelsen spurgt ind til de ph.d.-studerendes oplevelse af stress, ensomhed og balancen mellem faglige opgaver og deres private/sociale liv.

Godt hver tredje (32 pct.) af de ph.d.-studerende har, jf. tabel 12, svaret, at de enten *ofte* eller *ret ofte* har følt sig stresset i de seneste 2 uger. Denne andel er højere end IDAs øvrige medlemmer i beskæftigelse, hvor 21 procent i gennemsnit angiver at have følt sig stresset⁵, samt betydeligt højere end den seneste undersøgelse 'Arbejds miljø og helbred', fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø (NFA), hvor 13,6 procent i 2018 blev karakteriseret stresset⁶. Langvarig stress kan have alvorlige konsekvenser for ens fysiske og psykiske helbred, livskvalitet og præstationer⁷. Den høje andel af ph.d.-studerende, der ofte har følt sig stresset de seneste 2 uger, kalder derfor på opmærksomhed fra både arbejdsgiver og fra IDA. Som fagforening har IDA fokus på de ph.d.-studerendes trivsel, og vi arbejder for denne dagsorden gennem bl.a. workshops, webinarer og rådgivning med viden og redskaber til at genkende, forebygge og håndtere stress, og fremme den ph.d.-studerendes egen trivsel. Der ligger en vigtig opgave for IDA i at udbrede viden om de tilbud IDA har til ph.d.-studerende – især ift. trivsel og balance i studie/arbejdsliv. Derfor har vi i undersøgelsen også spurgt ind til, hvordan IDA bedst kan imødekomme og tilrettelægge vores ydelser i henhold til de ph.d.-studerende.

Vi har undersøgt forskellen på kvindelige og mandlige ph.d.-studerendes oplevelse af stress de seneste 2 uger. Her finder vi ingen nævneværdig forskel på de mandlige og kvindelige ph.d.-studerende, der har følt sig stresset *ofte* eller *hele tiden* de seneste 2 uger. Dette er et overraskende fund sammenholdt med både IDAs egne stress-undersøgelser⁸ og nationale undersøgelser⁹, hvor stress generelt er mere udbredt blandt kvinder end mænd. Vi har også spurgt ind til, hvor ofte de ph.d.-studerende har følt sig stresset de seneste 6 måneder. Her er der heller ikke en nævneværdig forskel på kvindelige og mandlige ph.d.-studerende. Det fremgår af bilagstabel 3. Dertil er det 86 procent af de ph.d.-studerende, der har følt sig stresset *ofte* eller *hele tiden* de seneste 2 uger, som også har følt sig stresset *ret ofte* eller *meget ofte* de seneste 6 måneder. Dette fremgår af bilagstabel 4.

Tabel 12. Hvor ofte har du følt dig stresset de seneste 2 uger?

	Kvinder	Mænd	Alle
Aldrig	7 %	14 %	11 %
Sjældent	24 %	27 %	26 %
Sommetider	37 %	26 %	31 %
Ofte	21 %	22 %	21 %
Hele tiden	11 %	12 %	11 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=245, kvinder=116, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

⁵ PowerPoint-præsentation (ida.dk)

⁶ Arbejds miljø og helbred 2012-2018 - Arbejdstilsynet (at.dk)

⁷ Om stress - Arbejdstilsynet (at.dk)

⁸ PowerPoint-præsentation (ida.dk)

⁹ Tal og fakta om stress - Sundhedsstyrelsen

Karakteristisk for dem, der ofte har følt sig stresset i de seneste 2 uger er, at deres ugentlige arbejdstid er særligt høj. Det fremgår af tabel 13, at dem, der ofte har følt sig stresset de seneste 2 uger, har en gennemsnitlig arbejdstid på 44,4 timer om ugen. De ph.d.-studerende, der *hele tiden* har følt sig stresset de seneste 2 uger, har en gennemsnitlig arbejdstid på 46,4 timer om ugen. Dertil er stress særligt udbredt blandt de ph.d.-studerende, der vurderer ph.d.-uddannelsen dårlig på parameteret *længden på arbejdsdage*. Dette svarer 78 procent af dem, der ofte eller hele tiden har følt sig stresset de seneste 2 uger. Det fremgår af bilagstabel 5.

Tabel 13. Gennemsnitlig ugentlig arbejdstid fordelt på stress de seneste 2 uger.

	Gennemsnit
Aldrig	39,6
Sjældent	39,0
Sommetider	42,5
Ofte	44,4
Hele tiden	46,4
Samlet gennemsnit	42,2

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=231. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen. Gennemsnittet baserer sig på besvarelser fra fuldtidsansatte med en gennemsnitlig, ugentlig arbejdstid på minimum 30 timer og maksimum 75 timer.

Dertil er de ph.d.-studerende, der er utilfredse med fordelingen af deres arbejdstid på opgavetyper, samt dem, der oplever det som et problem, at deres vejleder også er deres nærmeste leder, og de, som oplever udfordringer med vejleder, oftere stress end gennemsnittet. Det fremgår af tabel 14. Dog skal man være forsigtig med at drage meget håndfaste konklusioner, på grund af de få respondenter.

Tabel 14. Hvor ofte har du følt dig stresset de seneste 2 uger?

	I meget lav grad eller lav grad tilfredse med fordelingen af arbejdstid på opgavetyper	Oplever det som et problem, at vejleder også er nærmeste leder	Oplever udfordringer med vejleder	Alle
Aldrig	4 %	3 %	0 %	11 %
Sjældent	0 %	3 %	0 %	26 %
Sommetider	20 %	30 %	23 %	31 %
Ofte	28 %	37 %	46 %	21 %
Hele tiden	48 %	27 %	31 %	11 %
Total	100 % (Svar=25)	100 % (Svar=30)	100 % (Svar=26)	100 % (Svar=245)

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Vi har ligeledes spurgt ind til, om de ph.d.-studerende har problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv/socialt relationer, hvoraf 31 procent har svaret *ret ofte* eller *meget ofte*. Det fremgår af tabel 15. Andelen af mandlige ph.d.-studerende (35 pct.), der angiver, at de *ret ofte* eller *meget ofte* har problemet med at have tid til både faglige opgaver og privatliv/socialt relationer, er højere end blandt de kvindelige ph.d.-studerende (26 pct.).

Tabel 15. Har du problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv / sociale relationer?

	Kvinder	Mænd	Alle
Aldrig	11 %	12 %	11 %
Næsten aldrig	25 %	23 %	24 %
Indimellem	38 %	30 %	34 %
Ret ofte	18 %	22 %	20 %
Meget ofte	8 %	13 %	11 %
Ved ikke	0 %	1 %	0 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=245, kvinder=116, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

De ph.d.-studerende, der *ret ofte* eller *meget ofte* har problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv/socialt relationer, har også oftere, end gennemsnittet, følt sig stresset de seneste 2 uger. Dette fremgår af tabel 16.

Tabel 16. Hvor ofte har du følt dig stresset de seneste 2 uger? Andel der *ret ofte* eller *meget ofte* har problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv / sociale relationer.

	Har problemer med at have tid til både faglige opgaver og privatliv / sociale relationer	Alle
Aldrig	3 %	11 %
Sjældent	8 %	26 %
Sommetider	29 %	31 %
Ofte	29 %	21 %
Hele tiden	31 %	11 %
Total	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=75. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

I undersøgelsen har vi spurgt de ph.d.-studerende ind til, om de generelt føler sig ensomme. Ensomhed kan, ligesom stress, have stor betydning for trivsel og dertil konsekvenser for faglighed og præstationer i arbejdet. Af tabel 17 fremgår det, at hver sjette ph.d.-studerende (17 procent) *ret ofte* eller *meget ofte* føler sig ensomme. Det kan være relevant at nævne, at ensomhed er komplekst at måle og forskning også peger på, at der er mørketal – særligt blandt mænd¹⁰. I nærværende undersøgelse er andelen af kvindelige ph.d.-studerende (21 pct.), der *ret ofte* eller *meget ofte* føler sig ensomme, en smule højere end andelen af mandlige ph.d.-studerende (15 pct.).

Tabel 17. Føler du dig generelt ensom?

	Kvinder	Mænd	Alle
Aldrig	18 %	23 %	21 %
Næsten aldrig	23 %	33 %	28 %
Indimellem	37 %	29 %	33 %
Ret ofte	12 %	7 %	9 %
Meget ofte	9 %	8 %	8 %
Ved ikke	1 %	1 %	1 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=234, kvinder=116, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

¹⁰ [Microsoft Word - PM februar 2023 om mænd trivsel \(sundmand.dk\)](#)

Metode og dokumentation

Dataindsamling og svarprocent

Da vi ikke har en præcis liste over IDAs medlemmer, der er ph.d.-studerende, har vi forsøgt at finde frem til dem på anden vis. Spørgeskemaet er udsendt i forbindelse med en større undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer. Dertil har vi også inviteret dem, der er tilmeldt IDA Ph.d. Netværk.

Den samlede undersøgelse til alle IDAs universitetsansatte medlemmer blev udsendt til 5.664. Hertil har 1.306 svaret på spørgeskemaet, hvor 251 har angivet sig som værende ph.d.-studerende.

Af IDA Lønstatik 2022 har vi identificeret en population af ph.d.-studerende på 958. Det giver nærværende undersøgelse en svarprocent på 26 procent. Kønsfordelingen blandt respondenterne er ikke bemærkelsesværdig forskellig fra population af ph.d.-studerende fra IDA Lønstatistik 2022. Dette fremgår af bilagstabel 6.

Dataindsamlingen er gennemført i perioden fra den 16. januar 2023 til den 3. februar 2023.

Bilag

Bilagstabel 1. Hvordan vurderer du rammerne for ph.d.-uddannelsen på følgende parametre?

	Meget dårlige	Dårlige	Hverken eller	Gode	Meget gode	Ved ikke /ikke relevant	Total
Længden på arbejdsdage	4 %	14 %	19 %	47 %	15 %	2 %	100 %
Vejledning om faglige spørgsmål	5 %	10 %	14 %	39 %	31 %	1 %	100 %
Klare mål i mit arbejde	9 %	24 %	23 %	33 %	10 %	1 %	100 %
Løbende feedback	5 %	15 %	18 %	38 %	23 %	1 %	100 %
Samarbejdet med min vejleder/professor	7 %	9 %	14 %	32 %	38 %	1 %	100 %
Nødvendig afklaring ift. hvad der skal ske efter min ph.d.	11 %	20 %	33 %	19 %	4 %	13 %	100 %
Tid brugt på undervisningsforpligtelse, der ikke er knyttet op på eget projekt	6 %	23 %	23 %	30 %	7 %	11 %	100 %
Tid brugt på relevante kurser	5 %	15 %	16 %	48 %	13 %	3 %	100 %
Tid brugt på administrativt arbejde	5 %	24 %	34 %	24 %	5 %	8 %	100 %
Sociale relationer på min arbejdsplads	6 %	11 %	14 %	39 %	29 %	2 %	100 %
Videndeling på min arbejdsplads	5 %	15 %	19 %	39 %	21 %	1 %	100 %
Faglig udvikling/indfrielse af faglige ambitioner	3 %	8 %	15 %	47 %	26 %	1 %	100 %
Hjælp til at strukturere og planlægge hele ph.d.-forløbet	10 %	23 %	27 %	30 %	10 %	1 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=251. Kvinder=118, mænd=133. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Bilagstabel 2. Oplever du udfordringer med ledelsen? (respondenter vis vejleder også er nærmeste leder)

	Aldrig	Næsten aldrig	Indimellem	Ret ofte	Meget ofte	Ved ikke	Total
Nærmeste leder / nærmeste vejleder	36 %	24 %	24 %	8 %	8 %	1 %	100 %
Øvrige ledelse	33 %	32 %	18 %	7 %	3 %	7 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=161. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Bilagstabel 3. Hvor ofte har du følt dig stresset de seneste 6 måneder?

	Kvinder	Mænd	Alle
Aldrig	3 %	4 %	4 %
Næsten aldrig	16 %	22 %	19 %
Indimellem	40 %	33 %	36 %
Ret ofte	18 %	23 %	20 %
Meget ofte	23 %	19 %	21 %
Ved ikke	0 %	1 %	0 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=245, kvinder=116, mænd=129. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Bilagstabel 4. Hvor ofte har du følt dig stresset de seneste 6 måneder? Andel der har følt sig stresset ofte eller hele tiden de seneste 2 uger.

	Alle
Aldrig	0 %
Næsten aldrig	1 %
Indimellem	13 %
Ret ofte	30 %
Meget ofte	56 %
Ved ikke	0 %
Total	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende)

Note: besvarelser=80. Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Bilagstabel 5. Dem, der vurderer rammerne for *dårlige* eller *meget dårlige* fordelt på stress de seneste 2 uger.

	Aldrig	Sjældent	Sommetider	Ofte	Hele tiden	Total
Fordeling af stress de seneste 2 uger – ALLE	11 %	26 %	31 %	21 %	11 %	100 %
Klare mål i mit arbejde	10 %	11 %	28 %	32 %	20 %	100 %
Hjælp til at strukturere og planlægge hele ph.d.-forløbet	5 %	9 %	33 %	31 %	23 %	100 %
Nødvendig afklaring ift. hvad der skal ske efter min ph.d.	6 %	14 %	36 %	23 %	22 %	100 %
Tid brugt på undervisningsforpligtigelse, der ikke er knyttet op på eget projekt	7 %	10 %	27 %	27 %	20 %	100 %
Tid brugt på administrativt arbejde	6 %	20 %	33 %	23 %	19 %	100 %
Løbende feedback	8 %	8 %	31 %	27 %	25 %	100 %
Tid brugt på relevante kurser	6 %	15 %	27 %	27 %	25 %	100 %
Videndeling på min arbejdsplads	10 %	14 %	27 %	29 %	20 %	100 %
Længden på arbejdsdage	2 %	5 %	16 %	39 %	39 %	100 %
Sociale relationer på min arbejdsplads	9 %	14 %	28 %	26 %	23 %	100 %
Samarbejdet med min vejleder/professor	8 %	5 %	23 %	31 %	33 %	100 %
Vejledning om faglige spørgsmål	11 %	11 %	18 %	29 %	32 %	100 %
Faglig udvikling/indfrielse af faglige ambitioner	7 %	4 %	19 %	41 %	30 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende).

Note: Afrunding kan medføre, at tallene ikke summer til totalen.

Bilagstabel 6. Kønsfordeling.

	Respondenter	Population
Kvinde	47 %	44 %
Mand	53 %	56 %
Total	100 %	100 %

Kilde: Undersøgelse blandt IDAs universitetsansatte medlemmer 2023 (Ph.d.-studerende) og IDA Lønstatistik 2022.

Note: besvarelser_respondenter=251 og besvarelser_population=958.

FOR YDERLIGERE INFORMATION, KONTAKT

Presse : Ulrik Frandsen
Analyse : Olivia Sif Hahn Kristensen

IDA ER TEKNOLOGIENS STEMME NR. 1

- en forening for viden, netværk og interessevaretagelse. Med over 130.000 medlemmer er IDA Danmarks største fagforening og faglige fællesskab for ingeniører, cand.scient'er og it-professionelle. Danmark kæmper sammen med resten af verden om at skabe vækst og job samtidig med, at vi får løst de store samfundsudfordringer, vi og resten af verden står over for. IDA arbejder for, at Danmark trækker det længste strå i denne sammenhæng, og vi arbejder på tværs af politiske skel - såvel lokalt, nationalt som internationalt.